

Водночас, як і більшість бінарних понять у культурі, давньоєгипетські уявлення про вічність також прагнуть до синтезу, чи, точніше, до певної медіації між ними. Дві вічності *nexex* та *джет* не уявляються геть окремо, а перебувають у динамічній (завдяки циклічності *nexex*) взаємодії. Кожну ніч, човен сонячного богу Ра, що перебуває у вічності *nexex*, спускаючись за західний горизонт, потрапляє у світ померлих — Дуат, тобто у простір Осіріса, де панує вічність *джет*. Так циклічна вічність проникає в лінійну, що і задає динаміку всесвіту, тому що, проходячи крізь світ Дуат, померле сонце оновлюється і воскресає на сході, а його циклічна вічність дає енергію для пробудження-воскресіння духів *аху*, що перебувають у Дуаті. Але важливішою є зустріч Ра і Осіріса, що описана в текстах царських гробниць, коли вони поєднуються в одне синкретичне божество Ра-Осіріса (особливо виразно це зображено в розписах царських гробниць XIX династії, наприклад у гробниці Нефертарі — QV66). Ра-Осіріс має ознаки як мумії (характерна поза та форма тіла), так і солярного бога-творця (сонячний символ як корона, та роги нічної іпостасі сонця — бога Іуфа). Це синкретичне божество є символом воскресіння і оновлення у всіх його розуміннях: це оновлення Ра, і з ним усєї світобудови, і також воскресіння мертвих, тобто символ персонального вічного життя.

Отже, на прикладі взаємодії двох концептів вічності, ми бачимо, що бінарності в уявленні світобудови Давнього Єгипту не тільки вступають у процес медіації, а й, імовірно, описують повноту світу за допомогою двох полярних концептів, що стають взаємодоповнюючими, і створюють континуальність часу — як поцейбічного, так і потойбічного.

Л. Губеня, Е. Хряпін

ПРИНЦИП ТАЛІОНУ В ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ

L. Hubenia, E. Khriapin

THE PRINCIPLE OF TALION IN THE HISTORY OF THE ANCIENT EAST

Розгляд питання таліону є актуальним для дослідження історії суспільств Стародавнього Сходу, правових норм давньосхідних цивілізацій та початкових етапів середньовіччя. Принцип таліону був сформований у східних цивілізаціях Дворіччя та базувався на звичаєвому праві тих народів. Цей принцип (лат. *lex talionis, justaliofus*) має характеристику як міра покарання, яка повинна дорівнювати тяжкості вчиненого злочину, тобто має відтворювати шкоду, заподіяну злочинцем.

Найранішою згадкою про таліон є Закони Ур-Намму (2112–2094 рр. до н. е.). Основна частина законів передбачала покарання за правопорушення — штрафні санкції. Принцип таліону в цьому законодавстві не став базовим і нерідко замінювався штрафами, що є характерною особливістю цієї пам'ятки права.

За іншим же принципом працював звід Законів Хаммурапі (бл. 1750 р. до н. е.), де на відміну від законів Ур-Намму — таліон стає основним правовим принципом. Дотримання Законів Хамурапі було обов'язковим для всіх, адже вони вважалися вічними, непорушними, вимагалося не лише їх знання, але й обов'язкове виконання. Виключення становили, тільки злочини, вчинені людиною з іншого суспільного класу, де була можливість відкупитися штрафом.

У цей же час починає формуватися його різновиди:

- 1) простий таліон за принципом «око за око»;
- 2) символічний (коли за грубе слово, сказане пану рабом, останньому відрізають язика);
- 3) дзеркальний таліон (коли у відповідь на загибель сина господаря під проваленим дахом щойно збудованого будинку страти піддавався не саме будівельник, який невдало виконав замовлення на будівництво будинку, а його власний син, який має до цієї справи найвіддаленіше відношення).

Принцип таліону не завжди передбачав у вигляді покарання відтворювати шкоду, заподіяну злочинцем. Наприклад, часто були випадки коли обвинувачуваний і потерпілий розходились з миром, за умови якщо обвинувачуваний зміг відшкодувати заподіяну шкоду. Як, наприклад, було якщо людина щось вкрала – якщо вона могла відати суму вкраденого (залежно від класу того в кого вкрадено).

Сам інститут таліону у розумінні тогочасного суспільства не був шкідливим або непотрібним, він здавався населенню справедливим актом судочинства. Причиною цього було саме його правило – рівної відплати за вчинок, щоб була можливість тому, хто вчинив злочин, відчутти себе на місці жертви або постраждалого.

З правової точки зору він регулював кровну помсту, яка на той час була доволі розповсюдженою. Не рідкі були випадки коли «кровна помста» заходила надто далеко – руйнувалися сім'ї, обривалися роди. Тому зі свого боку таліон давав можливість вирішити це «тут і зараз» при свідках, що забезпечувало відносно справедливість процесу, а також унеможливило подальші претензії сторін і відновлення кровопролиття.

З сучасної точки зору принцип таліону, такий, який був розповсюджений у давньосхідних суспільствах, важко назвати справедливим. Наприклад, якщо якась людина вбивала чужу дитину, то, за принципом таліону, вбивали дитину вбивці, тобто у такому випадку розплачувалися за злочинця не винна особа.

Підводячи ризик під усім зазначеним вище, можна зробити висновок: заслуговує на увагу той факт, що проблемою відповідальності за власні вчинки пронизані усі історичні епохи розвитку людства від найдавніших часів, коли відповідальність мала дуалістичну природу (виконання вимог норм права та покарання винних за здійснення протиправних вчинків залежно від їх соціального статусу злочинця і потерпілого).

Хішам Кобейссі

**НЕОКЛАСИКА В ДИЗАЙНІ ЖИТЛОВОГО ІНТЕР'ЄРУ:
ЛІВАНСЬКИЙ ДОСВІД**

Hicham Kobeissi

**NEOCLASSICS IN THE DESIGN OF A RESIDENTIAL INTERIOR:
LEBANESE EXPERIENCE**

Житловий інтер'єр є одним із найвиразніших репрезентантів культури. Він є матеріальним втіленням релігійних й естетичних поглядів, соціальних відносин, показником розвитку ремісництва та торгівлі, засобів господарювання. Не є виключенням й ліванський житловий інтер'єр.